

69840 - نگهداری از سگ و لمس و بوسیدن آن

سوال

نگهداری از سگ جزو نجاسات به شمار می‌آید؛ اما اگر شخص مسلمان، برای نگهداری از خانه سگ داشته باشد و آن را خارج خانه نگه دارد، چگونه باید خودش را [لمس سگ] پاک کند؟ اگر خاک یا گل برای پاک کردن خودش نیافت چه کند؟ آیا راه دیگری برای پاک کردن خود وجود دارد؟ گاه این شخص سگ خود را برای دویدن همراه خود می‌برد و آن را دست می‌زند و می‌بوسد...

پاسخ مفصل

اولاً:

شرع مطهر نگهداری از سگ را برای مسلمانان حرام گردانده و عقوبت چنین کسی این است که هر روز به اندازه‌ی یک قیراط یا دو قیراط از اجر وی کم می‌شود. تنها سگ شکار یا سگ نگهدارنده گله و مزرعه استثنا شده است.

از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: **«کسی که سگی جز سگ گله یا سگ شکار نگه دارد هر روز به اندازه‌ی دو قیراط از پاداش اعمالش کم می‌شود»** بخاری (۵۱۶۳) و مسلم (۱۵۷۴).

اما آیا نگهداری سگ برای نگهداری خانه، جایز است؟

امام نووی رحمه الله می‌گوید:

«درباره‌ی جایز بودن نگهداری سگ برای غیر از این امور سه‌گانه اختلاف است؛ مثلاً برای نگهداری خانه یا راه. راجح جایز بودن آن با قیاس بر سه مورد پیشین است. یعنی با عمل به علتی که از حدیث دانسته می‌شود یعنی: نیاز به آن». شرح مسلم (۱۰/۲۳۶).

شیخ ابن عثیمین رحمه الله می‌گوید:

«بر این اساس، خانه‌ای که وسط شهر است نیازی به نگهداری سگ ندارد و در این حالت نگهداری سگ به این هدف، حرام است و جایز نیست و هر روز یک قیراط یا دو قیراط از پاداش صاحبان آن خانه کم می‌کند و باید آن سگ را بیرون کنند و نگه ندارند. اما اگر آن خانه در بیرون از شهر بود و کسی دور و بر آنان زندگی نمی‌کرد نگهداری از سگ برای نگهداری از خانه و اهل آن جایز است، و نگهداری خانه ضروری‌تر از نگهداری گله و مزرعه است». مجموع فتاوی ابن عثیمین (۴/۲۴۶).

درباره‌ی توفیق بین دو روایت **«یک قیراط»** و **«دو قیراط»** اقوال مختلفی هست.

حافظ عینی رحمه الله می گوید:

الف: شاید این درباره‌ی دو نوع از سگ‌ها باشد که یکی موزی‌تر از دیگری است.

ب: و گفته شده: دو قیراط در شهرها و روستاها، و یک قیراط در دشت و صحرا.

ج: و گفته شده: این دو قول در دو زمان گوناگون گفته شده. یعنی اول یک قیراط گفته شده و سپس گناه آن بدتر شده است... عمدة القاری (۱۲/۱۵۸).

ثانیا:

اما این گفته‌اید: **«نگهداری از سگ جزو نجاسات به شمار می‌آید»** صحیح نیست؛ زیرا ذات سگ نجس نیست، بلکه نجاست در آب دهان سگ است هنگامی که از ظرفی آب بنوشد. بنابراین کسی که به سگ دست زده لازم نیست که خود را با خاک یا آب تمیز کند. اما اگر سگ از ظرفی آب نوشید و خواستید از ظرف استفاده کنید باید آب آن ریخته شود و سپس هفت بار با آب و بار هشتم با خاک تمیز شود. اما اگر آن ظرف مخصوص سگ است، شستن آن لازم نیست.

زیرا از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: **«[روش] پاکی ظرف یکی از شما اگر سگ در آن دهن زد این است که آن را هفت بار بشوید؛ که بار اول آن با خاک باشد»** مسلم (۲۷۹).

و در روایتی دیگر از مسلم (۲۸۰) آمده است: **«اگر سگ در ظرف [شما] دهان زد آن را هفت بار بشوید و بار سوم در خاک بزنید»**.

شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله می گوید:

«علما درباره‌ی سگ سه قول مختلف دارند:

یکی آنکه: سگ پاک است، حتی آب دهن آن. این مذهب مالک است.

دوم آنکه: سگ کاملاً نجس است، حتی موی آن. این مذهب شافعی و یکی از روایات از احمد است.

سوم آنکه: موی سگ پاک است و آب دهانش نجس است. این مذهب ابوحنیفه و احمد در یکی از روایات است.

قول سوم صحیح‌ترین اقوال است. بنابراین اگر رطوبت موی سگ به بدن یا لباس برسد، آن را نجس نمی‌کند». مجموع الفتاوی (۲۱/۵۳۰).

و در جای دیگری می گوید:

«زیرا اصل در همه چیز، پاک بودن آن است. بنابراین جایز نیست چیزی را بدون دلیل نجس یا حرام بدانیم؛ چنانکه خداوند متعال می‌فرماید: **﴿وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرَّرْتُمْ إِلَيْهِ﴾** [انعام/ ۱۱۹] (با اینکه آنچه را بر شما حرام کرده برای شما به تفصیل بیان نموده مگر آنچه بدان ناچار شده‌اید) و می‌فرماید: **﴿مَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمَ مَا يَتَّفُونَ﴾** [توبه/ ۱۱۵] (الله بر آن نیس که گروهی را پس از آنکه هدایتشان نموده گمراه کند، مگر آنکه چیزی را که باید از آن پروا کنند برایشان بیان کرده باشد). حال که چنین است، رسول الله ﷺ می‌فرماید: **«[روش] پاکی ظرف یکی از شما اگر سگ در آن دهن زد این است که آن را هفت بار بشوید؛ که بار اول آن با خاک باشد»** و در حدیث دیگر: **«اگر سگ در ظرف شما دهن زد...»** در تمام این احادیث تنها سخن از دهن زدن سگ آمده نه دیگر اجزای آن و نجس دانستن همه‌ی سگ از روی قیاس بوده [نه نص]...

همچنین: پیامبر ﷺ اجازه داده برای شکار و گله و نگهبانی مزرعه از سگ نگهداری شود، و نگهداری سگ ناگزیر باعث می‌شود کمی از رطوبت موی سگ به صاحب آن برسد، چنانکه رطوبت قاطر و الاغ و دیگر حیوانات به صاحب آن می‌رسد. با این وضعیت، نجس دانستن موی سگ باعث سختی و حرجی می‌شود که از امت برداشته شده است. مجمع الفتاوی (۲۱/ ۶۱۷ و ۶۱۹).
اما به احتیاط نزدیک‌تر آن است که اگر کسی با دست مرطوب به سگ دست زده آن را هفت بار بشوید که یک بار آن با خاک باشد. شیخ ابن عثیمین رحمه الله می‌گوید:

«اما اگر کسی به سگ دست زد، اگر دستش مرطوب نبود دستش نجس نمی‌شود، و اگر مرطوب بود بر اساس رای بسیاری از علما دستش نجس شده و باید دست خود را هفت بار بشوید که یک بارش با خاک باشد» مجمع فتاوی ابن عثیمین (۱۱/ ۲۴۶).

سوم:

اما روش پاک کردن نجاست سگ را در پاسخ به سوال‌های شماره (41090) و (46314) بیان کرده‌ایم.

واجب آن است که نجاست سگ هفت بار شسته شود و یک بارش با خاک باشد. اگر خاک موجود است استفاده از آن واجب خواهد بود و چیز دیگری جای آن را نمی‌گیرد. اما اگر خاک نیافت، استفاده از پاک‌کننده‌های دیگری مانند صابون اشکالی ندارد.

چهارم:

اما آنچه سوال‌کننده درباره‌ی بوسیدن سگ ذکر کرده است؛ باید بگوییم بوسیدن سگ باعث بیماری‌های بسیاری می‌شود و بیماری‌هایی که به سبب مخالفت با شرع مانند بوسیدن سگ یا نوشیدن از ظرف آن پیش از پاک کردنش گریبان‌گیر انسان می‌شود، بسیار است.

از جمله بیماری **«پاسترلا»** که یک بیماری میکروبی است. این میکروب به طور طبیعی در دستگاه تنفسی انسان و حیوان موجود است، اما در شرایط خاص، این میکروب هجومی شده و باعث بیماری می‌شود.

از دیگر بیماری‌ها، بیماری «کیسه‌های آبی» است. این یک نوع بیماری قارچی است که احشای داخلی انسان و حیوان را مورد حمله قرار می‌دهد و بدترین زیان آن به کبد و ریه‌ها و سپس خلاشکمی و دیگر اعضا است.

عامل این بیماری، کرم نواری شکلی است که «ایکاینکوس کرانیلوسیسی» نام دارد. این کرم کوچک در حال بلوغ ۲ تا ۹ میلیمتر طول دارد و از سه بخش و یک سر و گردن تشکیل شده که سر آن چهار مکنده دارد.

این کرم‌ها در شکم مهمانان نهایی خود یعنی سگ و گربه و روباه و گرگ زندگی می‌کنند و از طریق بوسه یا استفاده از ظرف سگ به انسان منتقل می‌شود. مراجعه کنید به کتاب «أمراض الحيوانات الأليفة التي تصيب الإنسان» (بیماری‌های منتقل شونده از طریق حیوانات اهلی) نوشته‌ی دکتر علی اسماعیل السنافی.

خلاصه‌ی مطلب آنکه: نگهداری از سگ تنها برای شکار یا نگهداری گله و مزرعه جایز است. همینطور نگهداری از سگ برای نگهداری از خانه‌های بیرون از شهر جایز است، البته به شرط آنکه روش‌های دیگری فراهم نباشد. همچنین برای مسلمان جایز نیست که به تقلید از کفار با سگ خود به پیاده‌روی برود و دهن سگ را لمس کند یا آن را ببوسد. علاوه بر اینکه این کار عامل بسیاری از بیماری‌ها است.

خداوند را برای این شریعت کامل و پاک سپاس می‌گوییم. شریعتی که برای اصلاح دین و دنیا آمده اما بسیاری از مردم این را نمی‌دانند.

والله اعلم.